МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС ОБОВ'ЗКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Мова навчання – ***українська***

Шифр та найменування галузі знань ***D «Бізнес, адміністрування та право»***

Код та найменування спеціальності ***D7 «Торгівля»***

Освітньо-наукова програма ***Підприємництво та торгівля***

Ступінь вищої освіти ***доктор філософії***

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності ***D7 «Торгівля»***
від 31.08.2026 року протокол №1

Реєстраційний номер у відділі аспірантури та докторантури

15-D7-2026A

1. Загальна інформація

Кафедра: Маркетингу, підприємництва і торгівлі

Викладач: **Савченко Тетяна Вікторівна,** професор кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, доктор економічних наук, професор

Контакти:
Savchenko1802@ukr.net,
0660153141

Профайл

Освітній компонент викладається на *1* курсі у *2* семестрі
Кількість: кредитів - 6, годин – 180

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	60	24	36
заочна	36	14	22
Самостійна робота, годин	Денна -120		Заочна – 144

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Дисципліна «Актуальні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності» набуває особливої актуальності – має методичну та практичну спрямованість на вирішення широкого спектра питань на усіх рівнях ієрархії управління та прийняття рішень (планів, програм, проектів, стратегій тощо) у підприємництві та управлінні, є однією з основних дисциплін у процесі формування компетенцій сучасного економіста, вона має теоретичне, методологічне і, водночас, прикладне значення для суб'єктів прийняття управлінських рішень з урахуванням наявних економічних умов та обмежень, за умов невизначеності, конфліктності та породженого ризику, вможливлюють передбачення наслідків рішень і заходів, що їх вживають у кожен поточний момент. Вивчення дисципліни «Актуальні проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності» ґрунтується на знаннях та вміннях, які здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії отримали під час вивчення ОК «Філософія пізнання» та передує вивченню ОК «Креативні механізми управління бізнесом».

3. Мета освітнього компоненту

Метою дисципліни «Актуальні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності» є допомогти аспірантам докладніше ознайомитися з особливостями сучасної торгівлі, виявити новітні фактори, що здійснюють визначальний вплив на діяльність торгівельних організацій різних форм власності, навчитися аналізувати, оцінювати ступінь їх впливу; розвиток умінь та навичок аналізу міжнародних потоків товарів і послуг, зовнішньоторговельного режиму, розв'язання проблем у сфері підприємництва та бізнесу.

Основним завданням вивчення дисципліни є: поглиблення теоретичних знань з організаційної побудови оптової та роздрібної торгівлі, організації оптової торгівлі; порівняння видів та форм зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначення їх переваг та особливостей; усвідомлення економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках; формування системи цінностей та поглядів, що забезпечують сталий економічний та особистісний розвиток; засвоєння правил, принципів, оволодіння прийомами та методами організації ефективної ділової взаємодії; набуття практичних вмінь комплексного сприйняття та вирішення проблем, що виникають у діяльності підприємницьких структур для створення сприятливого бізнес-середовища та підвищення

ефективності функціонування виробничо-господарських систем.

Згідно з вимогами освітньої програми в результаті вивчення дисципліни «Актуальні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності» здобувач освіти повинен:

знати:

– історію формування і закономірності проблем підприємництва торгівлі та біржової діяльності;
– проблеми розвитку роздрібної торгівлі в сучасних умовах;
– проблеми міжнародної торгівлі та місце України на світовому ринку продукції;
– суб'єктивні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності;
– психологічні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності;

уміти:

– застосовувати знання базисних умов поставок товару Інкотермс;
– виконувати стратегічний аналіз підприємництва як особливого типу економічного мислення;
– характеризувати особистість підприємця, визначити його ділові якості та психологічні риси. Визначити основні соціальні методи у системі підприємницького менеджменту;
– визначати вплив характеру підприємця на його схильність до ризику, визначати основні психологічні методи у системі підприємницького менеджменту;
– визначати сутність етики ділових відносин та професійної етики в підприємництві, оцінювати з позиції ефективності та доцільності існуючі методи впливу підприємця або менеджера на людей для їх спонукання до високоефективної праці.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Актуальні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, та освітньо-науковій програмі "Підприємництво та торгівля" підготовки докторів філософії.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01 Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

СК02 Здатність продукувати, обґрунтувати нові ідеї, гіпотези і моделі, та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

Програмні результати навчання:

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх в процесі проведення власних дослідженнях у сфері

підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у викладацькій практиці.

РН03. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання.

РН07. Аналізувати та оцінювати стан, тенденції розвитку підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у професійній практиці.

РН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

РН10. Ініціювати, розробляти, реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявні та/або отримати нові цілісні знання, розв'язувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з урахуванням етичних, соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Концепції розвитку торгівлі та біржової діяльності			
1	Проблеми розвитку роздрібної торгівлі в сучасних умовах	4	4
2	Проблеми розвитку оптової торгівлі в сучасних умовах	4	2
3	Проблеми міжнародної торгівлі, біржової діяльності та місце України на світовому ринку продукції	4	2
Змістовний модуль 2. Проблеми та шляхи їх вирішення при упралінні підприємством			
4	Суб'єктивні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності	4	2
5	Психологічні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності	4	2
6	Професійна етика в підприємництві	4	2
Разом за ОК:		**24**	**14**

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної/лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Базисні умови поставок товару Інкотермс. Загальна характеристика	6	2
2	Види торгово-посередницьких операцій	6	4
3	Проблематика міжнародної зустрічної торгівлі. Поняття про неї. Її особливості й місце в міжнародній торгівлі	6	4
4	Підприємництво як особливий тип економічного мислення.	6	4
5	Мотивація підприємницької діяльності.	6	4
6	Соціальна відповідальність бізнесу.	6	4
Всього за ОК:		**36**	**22**

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	*Тема:* Проблеми розвитку роздрібної торгівлі в сучасних умовах Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1 Ознайомитися із законодавчо-нормативними документами, що	20	26

	регулюють внутрішню торгівлю. 2. Вивчити сутність понять, «роздрібна торгівля», основні їх види і форми, об'єкти та суб'єкти. 3. Визначити ефективність функціонування роздрібної торгівлі в Україні. Розв'яжіть тести.		
2	*Тема:* Проблеми розвитку оптової торгівлі в сучасних умовах Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Ознайомитися із законодавчо-нормативними документами, що регулюють зовнішню торгівлю. 2. Вивчити сутність понять, «оптова торгівля», основні їх види і форми, об'єкти та суб'єкти. 3. Визначити ефективність функціонування оптової торгівлі в Україні. Розв'яжіть тести.	20	26
3	*Тема:* Проблеми міжнародної торгівлі та місце України на світовому ринку продукції Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. За публікаціями в періодичних виданнях ознайомитися із зовнішньоекономічною політикою України. 2. Використовуючи статистичні дані Державної служби статистики України проаналізувати та оцінити сучасний стану міжнародної торгівлі України. 3. Використовуючи дані Національного банку України проаналізувати показники платіжного балансу України, визначити їх динаміку за останні 3 роки. 4. За публікаціями в періодичних виданнях та інформацією, розміщеною на сайті Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, ознайомитися з антидемпінговими розслідуваннями щодо товарів національного походження. Розв'яжіть тести.	20	26
4	*Тема:* Суб'єктивні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Охарактеризувати особистість підприємця, визначити його ділові якості та психологічні риси. 2. Визначити основні соціальні методи у системі підприємницького менеджменту. Розв'яжіть тести.	20	24
5	*Тема:* Психологічні проблеми підприємництва торгівлі та біржової діяльності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Визначити вплив характеру підприємця на його схильність до ризику. 2. Визначити основні психологічні методи у системі підприємницького менеджменту. Розв'яжіть тести.	20	22
6	*Тема:* Професійна етика в підприємництві Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Визначити сутність етики ділових відносин та професійної етики в підприємництві. В чому між ними відмінність? 2. Оцінити з позиції ефективності та доцільності існуючі методи впливу підприємця або менеджера на людей для їх спонукання до високоефективної праці. Вивчити складові соціальної	20	20

	відповідальності бізнесу.. Розв’яжіть тести.		
Всього за ОК:		**120**	**144**

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- тестування знань здобувачів за темами;
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування.
- підготовка доповідей,повідомлень.

Підсумковий контроль – ***екзамен.***

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. Концепції розвитку торгівлі та біржової діяльності		
Лекційний курс *	0	0
Практичні роботи*	25	25
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 1	**50,0**	**50,0**
Змістовний модуль 2. Проблеми та шляхи їх вирішення при упралінні підприємством		
Лекційний курс *	0	0
Практичні роботи*	25	25
Самостійна робота*	10	10
Доповіді	15	15
Всього за змістовний модуль 2	**50,0**	**50,0**
Всього	**100,0**	**100,0**

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в Одеському національному технологічному університеті.

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів

Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4,5 - 5 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Практична не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (за один модуль згідно відсотку виконання)

9,0-10,0	*90 - 100 %*	відмінно
8,0 -8,9	*74 – 89%*	дуже добре
7,0 – 7,9	*60 – 73%*	добре
5,0 – 6,9	*35 – 59 %*	достатньо
0 – 4,9	*0-35 %*	незадовільно

Підготовка доповідей з презентаціями (оцінка за одну доповідь, планується 3 доповіді на один модуль)

4,1-5,0	Доповідь підготовлена на актуальну тематику, має якісну презентацію та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді на поставлені запитання	відмінно
3,1 -4,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, при відповіді на питання допущені неточності	дуже добре
2,1 – 3,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання неповні, допущені помилки	добре
1,1 – 2,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0 – 1	Доповідь підготовлена на низькому рівні або відсутня	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально- демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, , тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань)

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, реферування, конспектування, підготовка доповідей, розв’язання тестів.

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Конспект лекцій з дисципліни "Актуальні проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності" [Електронний ресурс] : для здобувачів вищої освіти спец. 076 "Підприємництво та торгівля", освітнього ступеню доктор філософії / Т. В. Савченко ; Каф. підприємництва, товарознавства та управління бізнесом. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 118 с.
2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Актуальні проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності" [Електронний ресурс] : для здобувачів вищої освіти спец. 076 "Підприємництво та торгівля", освітнього ступеню доктор філософії. / Т. В. Савченко ; відп. за вип. Н. Й. Басюркіна ;Каф. торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 40 с.
3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Актуальні проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності" [Електронний ресурс] : для студентів спец. 076 "Підприємництво та торгівля", освітнього ступеню доктор філософії. / Т. В. Савченко ; відп. за вип. Н. Й. Басюркіна ;Каф. торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 27 с.
4. Менеджмент. Маркетинг. Підприємництво [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. Ф. Рябоволик, І. О. Андрощук, А. О. Доренська та ін. ; Центральноукр. нац. техн. ун-т. — Кропивницький, 2024. — 208 с.
5. Міжнародне підприємництво [Електронний ресурс] : підручник / А. В. Колодійчук, О. С. Молнар, Л. П. Рибакова, Н. І. Ценклер ; Ужгород. торг.-екон. ін-т Держ. торг.-екон. ун-ту. — Львів : ННВК "АТБ", 2022. — 191 с.
6. Підприємництво та торгівля у розвитку інноваційно-інвестиційної моделі економіки України XXI сторіччя [Текст] : монографія / Н. Й. Басюркіна, Я. Г. Верхівкер, А. В. Гріщенко та ін. ; за ред. Н. Й. Басюркіної ;Одес. нац. технол. ун-т. — Івано-Франківськ, 2025. — 323 с.
7. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність [Електронний ресурс] : підручник / О. В. Димченко, О. Д. Панова, В. В. Коненко та ін. ; за заг. ред. О. В. Димченко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. — Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. — 432 с.
8. Регіональне підприємництво [Електронний ресурс] : підручник / О. В. Димченко, О. О. Рудаченко, В. В. Смачило та ін. ; за ред. О. В. Димченко, О. О. Рудаченко, В. В. Коненко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. — Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. — 261 с.

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» https://zakon.rada.gov.ua/laws
2. Урядовий портал https://www.kmu.gov.ua/
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України https://minjust.gov.ua/
4. Савченко Т.В., Родіна О.В., Довганьов М.А. Формування моделі державного регулювання підприємницької діяльності в умовах воєнного стану. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. 2024. № 1(8) С. 58 - 63. DOI: https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss1(8).306402pp58-63
5. Савченко Т.В., Родіна О.В., Кривенок А.Л. Концептуальні підходи до формування конкурентної стратегії підприємств харчової промисловості. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. 2024. № 2(9). С. 43 – 48. DOI: 10.31319/2709-2879.2024iss2(9).318838pp43-48
6. Савченко Т.В., Ніколюк О.В., Басюркіна Н.Й. Стратегічне управління у сфері соціального підприємництва. Економіка та суспільство. Вип. 68. 2024. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-1
7. Лагодієнко В.В., Ніколюк О.В., Савченко Т.В. Економічні ризики харчової промисловості України в умовах глобальних викликів. Scientific journal«DEVELOPMENT SERVICE INDUSTRY MANAGEMENT. №4. 2024 https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8(51)
8. Ніколюк О.В., Савченко Т.В., Царинна Ю.С. Стратегічні механізми формування конкурентоспроможності підприємств в умовах післявоєнного відновлення економіки України. Актуальні проблеми економіки. №2.(296). 2026. С. 282 – 298. DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-296-282-298

9.Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, Корпоративному кодексу ОНТУ, Кодексу академічної доброчесності ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO 9001:2015 та роботодавців

Викладач ПІДПИСАНО Тетяна САВЧЕНКО

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри бізнесу і торгівлі

Протокол №1 від 31.08.2026 року

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА

ПОГОДЖЕНО:
Гарант ОНП «Підприємництво та торгівля,
д.е.н., професор ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА